

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 1032 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 7-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Цифровизация социально-трудовых отношений: вызовы и перспективы для работников	18
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
O'zbekistonda faoliyat ko'rsatayotgan soliq to'lovchi yuridik shaxslarning iqtisodiy faoliyatini rag'batlantirish masalalari.....	26
To'xtaboyev Nuriddin Isomiddin o'g'li	
Ecotourism in Protected Areas: A Literature Review.....	32
Ismoilova Maftuna Mamat qizi	
Iqtisodiyotning innovatsion rivojlanishi sharoitida xizmatlar sohasini rivojlantirishning hududiy xususiyatlari.....	38
Primova Shaxlo Jumayevna	
Statistik baholash va ekonometrik modellashtirish orqali biznes rivojlanish tendensiyalarini samaradorligini baholash.....	43
Xabibullayev Ibrohim, Saidova Marhabo Xabibullo qizi	
Tijorat banklarida xususiy kapital hisobi va auditini takomillashtirish	52
Qodirova Zilola Maxmud qizi	
Qo'shilgan qiymat solig'i ma'muriyatchiligining ilg'or xorij tajribasi.....	57
Erkayev Nodir Xudayberdiyevich	
O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni joriy etish holati va asosiy yo'nalishlari.....	71
Madraximova Zulfiya Nurmatovna, Ishankulova Komila Kurbanovna, Ortiqboeva Aziza Xolmurza qizi, Omonkulova Ro'zigul Akmaljon qizi	
Challenges and opportunities in implementing green economy indicators in uzbekistan's industrial sector under the fourth industrial revolution.....	76
Shodmonov Ruslan Golib ugli, Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich	
Rivojlangan mamlakatlarga ishchi kuchi oqimi va O'zbekiston mehnat bozoridagi o'zgarishlar.....	89
Tilabova Kumush Farhod qizi	
Mamlakatda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	95
Yuldashboyev Azizulloh Bunyodbek o'g'li, Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
"Ta'lim muassasalarida moliyaviy resurslarni samarali rejalashtirish va boshqarish"	101
Bauyetdinov M.J., Medetbayeva D.T.	
Enhancing utilization and minimization of renewable energy systems in uzbekistan	105
To'irova Hamida Umedovna	
Tijorat banklari daromadini oshirishda aholining savodxonligi va xulq atvorining roli	114
Shakhlo Davirova	
2020–2024-yillarda o'zbekistondagi iqtisodiy o'sish dinamikasi	120
Akbarov Nodir, Ibodullayev Navro'zbek	
O'zbekistonda xalqaro moliyaviy institutlarning yashil moliyalashtirish jarayonidagi roli va strategik yo'nalishlari	125
Gulmira Axmadjonova Xabibulla qizi	
Sug'urta tizimiga raqamli texnologiyalarning ta'siri	133
Uzaqova Kamola Bexzodovna, Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li	
Improving payment services practices in commercial banks: strategies for efficiency and security.....	138
Mamayusuf Abdusamatov	
Jahon moliya tizimi: asosiy tendensiyalar va rivojlanishning innovasion yo'nalishlari	143
Ataniyazov Jasurbek Xamidovich	
Повышение конкурентоспособности экологического туризма Узбекистана путём развития всесезонных горных туристических центров.....	150
Ахмедходжаев Равшан Темурович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlar tashqi iqtisodiy faoliyatida valyuta operatsiyalarini takomillashtirish	157
Safarov Alisher Ibrohim o'g'li	

Oliy ta'lim tizimini miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari asosida baholashning kompleks metodologiyasi.....	163
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi, Bozorova Muazzam Hamid qizi	
Ko'chmas mulkni boshqarish samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	167
Mirdjalilova Dildora Shuxratovna	
Xizmatlar sohasini rivojlantirishda kichik biznesning ahamiyati va uning innovatsion rivojlantirishdagi muhim xususiyatlari	173
Ulasova Oygul Baxtiyorovna	
Результаты долгосрочного прогнозирования и стратегического анализа эффективной организации современного управления жилищным фондом.....	178
Бердиева Дилфуза Ахатовна	
Improving long-term assets accounting and auditing	184
Gulboy Yusupov	
Davlat budjeti va xususiy sektor ishtirokida oliy ta'limni moliyalashtirishning optimal modeli.....	189
Bozorov Alisher Ro'zimurodovich	
Xufyona iqtisodiyotni qisqartirishda soliq islohotlari va raqamli texnologiyalar: O'zbekiston tajribasi va xalqaro yondashuvlar.....	193
Choriev Makhmayokub, Karimov Mamurbek, Xamrayev Olimjon, Urazov Mansur	
Bank aksiyalarining bozordagi narx dinamikasi va unga ta'sir etuvchi omillar	200
Nomozov Samandar Shuxrat o'g'li	
Sanoatda rivojlanish kafolati: moliyaviy boshqaruvni raqamli transformatsiya orqali avtomatlashtirish.....	206
To'qlijev Abdirauf Bahodir o'g'li	
Inson kapitalini rivojlantirishning jamiyat farovonligi, aholi daromadlariga ta'siri.....	214
Bozorova Saxobat Abdujapparovna	
Анализ конкурентной среды: методология, примеры и этапы процесса.....	219
Садикова Раъно Абдуллаевна	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarning nazariy asoslari va ular bilan ishlash mexanizmining zaruriyati	225
Salixova G.J	
Iqtisodiyotda energiya xavfsizligiga erishishning xorij tajribasi.....	230
Samandarov Og'abek Alisher o'g'li	
Measuring methodologies of influence of the esg factors	235
Tolipova Feruza Alisherovna	
Совершенствование налогового администрирования в условиях экологически устойчивого развития.....	240
Омонов Отажон Журакулович	
Moliyaviy vositalar asosida erkin iqtisodiy zonalarni rivojlantirish strategiyasini takomillashtirish	249
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Методологические аспекты внедрения управленческого учета в университетах Узбекистана.....	253
Каршиева Мохинур Олим кизи	
Budjet tashkilotlarida tovar-moddiy zaxiralar hisobini takomillashtirish (tibbiyot muassasalari misolida)	257
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
Умные города как фактор экономического развития.....	261
Нозима Кахрамоновна Хакбердиева	
Перспективы зеленого фактора экономического роста в Республики Узбекистан.....	266
Исламова Насиба Улугбек кизи, Абдурашидов Отабек Улугбекович, Мамасалиева Мукаддас Ибадуллаевна	
Qurilish korxonalarida sifat menejmentini joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish	270
Ergashev O'tkir, Saidov Mash'al Samadovich	
Xorazm viloyatida eksportni rivojlantirish uchun potensial imkoniyatlar va ularni baholash.....	275
Fozil Xolmurotov	
Maishiy xizmatlar sohasini davlat tomonidan tartibga solishning nazariy jihatlarini.....	282
Quliyev Begimqul Melikovich	

O'zbekiston hududlarida chakana kreditlashning o'sishi.....	289
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
Empowering uzbekistan's grain enterprises: innovative strategies for sustainable growth and operational efficiency.....	292
Kurbanova Dildora Abdurakhmanovna	
Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to'g'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish	298
Boronov Bobur Farxodovich, Muxammadiev Zarrux Umarovich	
To'qimachilik korxonalarining yashil iqtisodiyotga o'tishi va yengil sanoat korxonalarini muqobil energiyadan samarali foydalanish yo'llari	303
Xolbekova Feruzaxon Rasulovna, Jalolova Aziza Jalol qizi	
Research on the effects of interest rate, inflation rate and gross domestic product (GDP) on the level of foreign direct investment (FDI) inflows (evidence from Uzbekistan).....	307
Azimov Shakhzod	
Organik mahsulotlar eksportini rag'batlantirishda maqsadli bozorlarga yo'naltirilgan marketing strategiyalari.....	314
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
Korxona iqtisodini barqarorligini ta'minlash masalalari.....	319
Abdullayev Maqsud Abdumaxmudovich	
Внедрение инновационных методов управления человеческих ресурсов в строительных компаниях.....	323
Джураева Гузаль Шавкатовна	
Sug'urta zararlarini baholashda sun'iy intellektni qo'llash istiqbollari	328
Shoraximova Zilola Nasirdjonovna	
O'zbekiston Respublikasi mahalliy budjet tizimini moliyalashtirish masalalari	332
Qo'ldoshev Diyor O'rol o'g'li	
Raqamli texnologiyalar asosida raqamli ekotizimlar va ularning biznes-jarayonlarga ta'sirini aniqlashga ilmiy qarashlar tahlili	336
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
Innovatsion salohiyatni oshirish asosida qurilish materiallari sanoati korxonalarining boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish	342
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna	
Aholi turmush darajasini dinamik kontekstli normallashtirish va moslashuvchan vaznlar usuli orqali baholash	352
Xolto'rayev Islom Ilhomovich, Ollokulova Feruza Mansurovna	
O'zbekiston Respublikasida xufiyona iqtisodiyotini qisqartirish va mamlakat rivojlanishiga uning ta'siri.....	358
Baxtiyorov Sherali Muzaffarovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalari qurilmalarini aholi tomonidan xarid qilish va kompensatsiya ajratish jarayonlarini raqamlashtirish hamda tizimlar integratsiyasi istiqbollari.....	362
Ochilov Abdujabbor Akramovich	
O'zbekistonda kambag'allikni qisqartirish va aholi farovonligini oshirishda chet el tajribasining afzalliklari.....	369
Raxmatullayeva Shaxnoza Xamidovna, Akbarova Iroda Samatovna	
Qurilishda loyiha boshqaruvi konsepsiyasining mazmuni	375
Pulatov Shaxron Axmedovich	
Loyiha budjeti va uning ijrosini ta'minlash masalalari.....	379
Murodova Mohigul Chori qizi, Xamidov Odil Davurovich	
Qishloq xo'jaligidagi chorvachilik tarmog'ining iqtisodiy faoliyatini o'rta muddatli statistik prognozlarini tuzish (Andijon viloyati misolida).....	390
Iskandarov Davlatbek Xursanbekovich, Urishev Baxtiyor Abdusamatovich, Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini baholash va rivojlantirish yo'llari.....	397
Qurbonov Tolmasjon Namoz o'g'li, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li, Holmirzayeva Gulruh Akbarovna	
Fond bozorida kompaniyaning investitsion jozibadorligini baholash uslubiyoti	403
Yulduz Usmanova	
Jahon bozoriga kirishda elektron bozorlarning ahamiyati	411
Hamroyeva Umida	

Comparative statistical analysis of foreign trade indicators of the Republic of Uzbekistan	415
Abdujalilova Bibisora Bakhodir kizi	
Yaxshi korporativ boshqaruv orqali aksiyadorlik jamiyatlarining kapital qiymatini oshirish: metodologik yondashuv.....	423
Urinov Bobur Nasilloevich	
JAS – barqaror qishloq xo'jaligini rivojlantirishning yapon modeli vositasi	423
Baynazarov Elmurod Erkinovich	
Xususiy banklarning depozit operatsiyalarini mustahkamlash yo'llari	435
Olimov Abror Axadjon o'g'li	
The impact of digital financial technologies on the financial system.....	439
Yahyoyev Bahriddinxon Bahroil o'g'li, Pardayev Olim Mamayunosovich	
Korxona eksport salohiyatini oshirishning "yashil" marketing mexanizmi	443
To'rayev Shohrux Halimovich	
O'zbekistonda ichki turizmni rivojlantirishda turistik oqim mavsumiyligini boshqarish yo'llari	448
Fayazov Muxiddin Sobirovich	
Sanoat korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish bo'yicha xalqaro tendensiyalar	453
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Ayollar tadbirkorligining tarixi: O'zbekiston va dunyo bo'yicha rivojlanishi.....	459
Burxanova Sabo Tulanovna	
Qimmatli qog'ozlar bozorida investorlar risklarini pasaytirishni takomillashtirish yo'llari.....	466
Xalilov Umid Ishtemirovich	
Korxona moliyaviy ko'rsatkichlari tahliliga fundamental yondashuv.....	470
Dilshodjon O'rinov, Sanobar Ismoilova	
Iqtisodiy o'zgarishlar davrida korxonalar moliyaviy barqarorligining ta'minlanishi omil va mezonlari	475
Xolbekova Dilobarxon Rasuljon qizi	
Cash accounting as a tool of financial discipline and transparency in the public sector.....	481
Marqaboyev Sardorbek Abdusalomovich, Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Пути совершенствования практике финансирования социального предпринимательства.....	486
И.Ж.Исаков	
O'zbekistonda an'anaviy resurslar va qayta ishlanadigan energiya manbalarini rivojlantirish imkoniyatlaridan unumli foydalanish	490
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich, Kaxramanova Sevdal Shamsiddin qizi	
Ijtimoiy salohiyat – hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishning boshqaruv obyekti sifatida.....	497
Erkayeva Gulbahor Panjiyevna, Zoirov G'olibjon Toshtemir o'g'li	
Xorazm oziq-ovqat bozorida mahsulotlarning raqobatbardoshligini oshirishda marketing faoliyatlarini baholash usullari	503
Abdikarimova Zilola Baxramovna	
Переход к зелёной энергетике узбекистана как возможность достижения устойчивого экономического роста.....	508
Бай Жин Хуан (Bai Jin xuan)	
Изучение условий финансирования проектов международными банками развития	513
Жалилова Барнохон Суръатжонова	
O'zbekiston respublikasi budjet jarayonida budjetlarning ochiqqligi va jamoatchilik ishtirokini oshirish.....	517
Shodmonqulov Temurbek Ulug'bek o'g'li	
Chiqib ketayotgan aktivlarni hisobga olish va baholash masalalari	522
Kuziyeva Dinora Bahodirovna	
Asosiy kapitalga investitsiyalarning iqtisodiy o'sishga ta'siri.....	528
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Changes in employee benefits and human resource management in accounting system of the Republic of Uzbekistan	535
Ravshanbekov Lazizbek Tolibjon o'g'li, Toshpulatova Munisabonu	

Iqtisodiyot tarmoqlarida suv iste'molini boshqaruvining raqamlashtirish tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish istiqbollari.....	541
Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
Теоретические аспекты налогообложения доходов физических лиц на основе всеобщего декларирования	547
Усманова Мухлиса Сагдуллаевна	
Bank tizimini raqamlashtirish va uning bank barqarorligiga ta'siri.....	555
Sayfullayev Jamshidjon Xabibjanovich	
Kambag'allikni qisqartirish va aholi bandligini ta'minlashda tadbirkorlik faoliyatining o'rni.....	560
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
Innovatsion korxonalarda xarajatlar hisobining zamonaviy usullari	565
Turayev Og'abek Kaxramonovich, Ochilov Shavkat Toshmamatovich	
Дополнительные услуги в индустрии гостеприимства как эффективный инструмент продвижения бренда предприятия	570
А.И. Лесников, Д.В. Мамаева	
Преимущества и вызовы перехода на зелёную экономику.....	580
Умарова Гузал Гайратовна, Лапасова Камола Фарход кизи	
Yashil iqtisodiyot sharoitida hududlarda ishlab chiqarish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish	586
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li, Djurayeva MaxliyoXon Xayrullayevna	
Yashil iqtisodiy o'sishni ta'minlashda bevosita soliqlar rolini oshirish masalalari.....	591
Abdullayev Dilmurod Aliyar o'g'li	
The main directions for improving innovative activities in agriculture	598
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Klaster tizimi orqali O'zbekistonda qishloq xo'jaligining iqtisodiy o'sishi	605
Xaydarov Sardor Komil o'g'li	
Inklyuziv ta'lim: adolatli va teng jamiyat sari.....	610
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
Yashil iqtisodiyot: muammo va yechimlar	615
Boymatov Xoliyor Qurbonovich	
Issues of using foreign loans in the development of the transport system in the Republic of Uzbekistan	621
Alimov Ilhomjon Ikromovich	
Проблемы и резервы развития пищевой промышленности в экспортном направлении.....	628
Ўролова Севара Бехзод кизи	
Оценка степени риска инновационной деятельности.....	634
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil innovatsiyalar, ularning turlari va omillari.....	638
Maxkamova Sayyora Shokirovna	
Qishloq xo'jaligida transport tizimidan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	641
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Soliq ma'murchiligida nazorat funksiyasi va unda kameral soliq tekshiruvi hamda takomillashtirish yo'llari.....	648
Hujamuradov Abrorbek Ro'zimurat o'g'li	
Sanoat korxonalarida xarajatlarni mahsulot tannarxiga taqsimlash metodologiyasini takomillashtirish istiqbollari	653
Safarov Javohir Ismoilovich	
Moliyaviy hisobotlarni shakllantirishda milliy standartlarni xalqaro standartlarga uyg'unlashtirish masalalari	659
G'aniyev Zafar Usanovich	
Ta'lim kreditini moliyalashtirish jamg'armasi faoliyati.....	666
Adilov Zuxriddin Marip o'g'li	
Tibbiyot muassasalarining moliyaviy ta'minoti va resurslardan foydalanish mexanizmlariga ta'sir qiluvchi omillar	670
Elmurodov G'ayratjon Abdumurodovich	
Tourism finance for sustainability: investing in green futures	674
Tashpulatov Sadriddin Sayfulloevich	

Ta'lim jarayonlarini boshqarishda mobil texnologiyalar	681
Esonova Mohiraxon Sodiqjon qizi, Ovхunov Iqboljon Abdunabiyevich, Sherzodbek Nabiyev Nurmuhammad o'g'li	
Banklarda risklarni nazorat qilishning amaliyoti	686
Jumanazarov Muzaffar Jumanazar o'g'li	
Налоговые реформы в Узбекистане: вызовы, достижения и перспективы	692
Садиков Искандар Гайратович, Буранова Лола Вахобовна	
Turizm xizmatlari samaradorligini baholash usullari va vositalari tahlili	704
Jiyanov Uktam Panjiyevich	
Korxona va tashkilotlarda xodimlarni boshqarish strategiyasi	712
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarini menejerlik faoliyatiga tayyorlashning ahamiyati	716
Dusmaxamedov Abduljalil Abdusabirovich	
Davlat korxonasini xo'jalik jamiyatiga o'zgartirishning foydali jihatlari	720
Z.D. Sanjarov	
The role and main types of agricultural tourism in Uzbekistan	724
M.Xolmuratova, G.N.Tojiyeva	
Цифровые технологии как драйвер повышения эффективности банковского маркетинга	727
Кахрамонов Хуршиджон Шухрат угли, Маннабова Хулкар Фарход кизи	
Потребительская стоимость товаров в условиях экономики Узбекистана	735
Мусаева Шоира Азимовна	
Valyuta risklarini boshqarishda metching siyosatining ahamiyatini oshirish	739
Yahuyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
Yangi o'zbekiston iqtisodiyotida xususiy tadbirkorlikning roli va ahamiyati	744
Azimova Shoxista Salohiddinovna	
Improving the methodology for assessing the financial stability of banks	750
Sharipova N.H.	
Инструменты стратегического планирования и прогнозирования в управлении ООО "МТЕ ТЕХНИК": оценка и повышение финансовой стабильности	757
Нишоновна Муниса Одилжон кизи	
Актуальные вопросы налоговой политики	763
Бердыева Угулой Абдурахмоновна	
Ilm-fanni moliyalashtirish va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash jamg'armasi	768
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Jizzax viloyatida ekologik, rekreatsiya turizmlarini rivojlantirishning iqtisodiy samaradorligini baholash va uni prognozlashtirish	773
G'apparov Azim Qayumovich	
Qashqadaryo viloyatida ekologik va yashil texnologiyalarga kiritilayotgan investitsiyalar	781
Meylikov Fazliddin Abduhalim o'g'li, Buriyev Shaxbos Baxtiyorovich	
Biznes subyektlari auditida soddalashtirilgan moliyaviy hisobot tayyorlash usulini qo'llash xususiyatlari	786
Tajekeev Ziyatdin Kobeysinovich	
Biznes jarayonlarni modellashtirishning nazariy asoslari	791
Mullajonova (Matchanova) Shaxsanam Taxiroyva	
Raqamli xizmatlar bozori: elektron tijorat orqali xizmat ko'rsatishning yangi bosqichlari	796
Maxammadaliyeva Muslimaxon Serali Qizi	
"Yashil iqtisodiyot"ga o'tish zaruriyati va uni barqarorlashtirishning ahamiyati	800
Musurmankulova Gulchehra Isabekovna	
Ekologik turizm nuqtai nazaridan turizm marketingining usullari va asosiy vositalarining xususiyatlari	806
Yokubjonova Xulkarbonu Yokubovna	
O'zbekiston iqtisodiyotida turizmning o'rni va rivojlanish istiqbollari	815
Qosimova Fazilat, Kalandarov Ravshan	
Korporativ strategiyani ishlab chiqish bosqichlarining tahlili	819
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Abduvasiyeva Marjona Anvarovna	

Mamlakatimiz turizmini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha o'tkazilayotgan islohotlarning o'rni.....	823
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Nuridinov Bexruz Akbar o'g'li	
Hududlarda tadbirkorlarning islomiy investitsiyalardan foydalanish niyatlariga undovchi omillarning empirik tadqiqoti.....	829
Irgasheva Gulbahor	
Davlat vositalari yordamida innovatsion faoliyatni moliyaviy rag'batlantirish yo'nalishlari	836
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Важность качества управления на предприятиях общественного питания.....	842
Абдуллаева Зульфия Иззатовна, Махмудов Суннатжон Абдужаббор Угли	
O'zbekistonda "yashil" moliyalashtirishni rivojlantirish yo'nalishlari	848
Shaislamova Nargiza Qabilovna	
Mahalliy budjetning qo'shimcha daromadlarini shakillantirish yo'nalishlari.....	856
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Davlat moliyaviy nazoratida axborot texnologiyalaridan foydalanishni kengaytirish masalalari	860
Ro'zimatova Nigora Abdullaevna	
Принципы «справедливой стоимости» в мсфо: достоинства и проблемы применения в банках узбекистана	869
Айтмуродова Рушана Бахтиеровна	
Yashil iqtisodiyot loyihalarini moliyalashtirishning nazariy jihatlari	876
Allaberganova Asalxon Kadirovna	
Davlat moliyaviy nazoratini tashkil etish hamda amalga oshirish tartibini takomillashtirish	880
Xasanov Ruslan Raxmatovich	
Yirik soliq to'lovchilar va ularning investitsiyaviy faolligini investitsiyaviy chegirmalar orqali rag'batlantirish	883
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
MHXS bo'yicha moliyaviy hisobot tayyorlashda foydalaniladigan tuzatuvchi buxgalteriya yozuvlar.....	888
Sheraliyev Xayrulla Karimovich	
Qurilish korxonalarida investitsiyalarni boshqarishning xorijiy tajribalari va ularni mamlakatimizda foydalanish yo'llari	894
Karimov Inomjon Ortikbaevich	
Davlat xaridini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy amaliyati va uni iqtisodiyotga ta'siri.....	900
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Влияние технологических инноваций на международные финансовые рынки, а также на финансовый рынок нашего государства.....	904
Бабаназарова Гульзар Зиуатдиновна	
Strategic development of global companies in modern conditions.....	909
Nasimov Bakhtiyor Vasiyevich	
Hududlarda sog'liqni saqlash tizimi asosiy ko'rsatkichlarini noaniq modellashtirish yordamida kompleks baholash.....	914
Ismoilova Dilfuza Ibodullayevna	
Tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalashuv jarayonlarini takomillashtirish.....	923
Kulboyeva Nargiz Majitovna	
Сущность и причины возникновения проблемных кредитов	929
Улмасой Ахмедова Хусан кизи	
The use of digitalization and technologies in updating credit policy.....	934
Otabek Ma'mirjon ogli Azimov	
Финансовое моделирование сценариев развития предприятия с использованием методов многокритериального принятия решений (МКПР).....	938
Axmedov Akbarali Sultonmurodovich, Yuldosheva Gulnoza Abdinabievna	
Yuqori samarali energiya tejash texnologiyalari va katalizga asoslangan konversiya jarayonlari.....	945
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
Kambag'allikni kamaytirish maqsadida aholining ijtimoiy himoyalash mexanizmini takomillashtirish	951
Kasimova Gulyar Axmatovna	

Tijorat banklarida foiz riski muammosi	957
Turdiyev Abdulhakim Kulbazarovich	
Milliy mahsulotlarni tashqi bozorlarga olib chiqishdagi to'siqlarni bartaraf qilish choralari.....	964
Abdivaliyev Shahzodbek Xayrullayevich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni moliyalashtirish usullari.....	970
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
O'zbekistonda mehmonxonalarda ovqatlantirish xizmatlarini takomillashtirish konsepsiyasi: strategik yondashuv.....	974
Yaxshiyev Xusniddin Tolibovich	
O'zbekiston sanoatida "yashil texnologiyalar"dan foydalanish va barqaror rivojlanish.....	979
Ubaydullaeva Gulchehra Erkabaevna	
Sanoat korxonalarida resurslarini rejalashtirish (ERP) tizimlarini joriy etishning orqali iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash yo'llari	985
Azizov Abdulla Abdisalamovich	
Yashil texnologiyalar asosida sanoatni modernizatsiya qilish	990
Muftaydinov Mansur Kiyomidinovich	
Ta'lim va ilm-fan rivoji – taraqqiyot garovi	995
Jamalova Gulnora Gulomovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida turizm sektorida barqaror bandlikni ta'minlash masalalari.....	1000
To'rabekov Sohijjon Sherboy o'g'li	
Yashil energitikani integratsiya qilish va energiya samaradorligini oshirishning zamonaviy usuli (aqlli tarmoqlar-smart grids)	1007
Karimova Salima Elamonovna	
Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish	1012
Jo'rayev Botir Abdiyevich	
Yashil iqtisodiyotda tiklanadigan energiya manbalaridan foydalanish samaradorligi (TEM ko'rsatkichlar izohi)	1018
Sharifova Nargiza Djurayevna	
Экономическое образование молодёжи основа будущего страны.....	1023
Айматова Фарида, Айтиниязова Наргиза	
Biznes turizmining bugungi kundagi rivojlanish tendensiyasi.....	1028
Yangiyeva Sabrina Ixtiyorovna, Daniyarova Feruza Bahriddinovna	

BIZNES TURIZMINING BUGUNGI KUNDAGI RIVOJLANISH TENDENSIYASI

Yangiyeva Sabrina Ixtiyorovna

O'zMU Iqtisodiyot fakulteti 1-kurs talabasi

Daniyarova Feruza Bahriddinovna

"Iqtisodiyot nazariyasi" kafedrası katta o'qituvchisi, PhD

ORCID:0009-0004-7263-881X

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada biznes turizmning zamonaviy rivojlanishi hamda uning iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy ta'sirlari tahlil qilinadi. Biznes turizmi turistik xizmatlar bozoriga qanday ta'sir ko'rsatayotgani va bugungi kunda butun dunyo miqyosida rivojlanayotgan biznes turlarining ahamiyati ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: biznes turizm, iqtisodiy ta'sirlar, sayohatlar, raqamli texnologiyalar, madaniy muammolar, mehmonxona sanoati, transport.

Abstract: This scientific article analyzes the modern development of business tourism and its economic, social and cultural impacts. Their impact on the tourism services market and the importance of business types developing worldwide today are considered.

Key words: business tourism, economic impacts, travel, digital technologies, cultural issues, hotel industry, transportation.

Аннотация: В данной научной статье анализируется современное развитие делового туризма и его экономические, социальные и культурные последствия. Рассматривается их влияние на рынок туристических услуг и значение видов бизнеса, которые развиваются сегодня во всем мире.

Ключевые слова: деловой туризм, экономические последствия, путешествия, цифровые технологии, культурные вопросы, гостиничный бизнес, транспорт.

KIRISH

Bugungi kunda biznes turizmining iqtisodiy foydalari, transport va mehmonxona sanoatiga qo'shadigan hisssasi, shuningdek, biznes sayohatlari bilan bog'liq ekologik hamda madaniy muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari muhokama qilinadi. O'zgaruvchan iqtisodiy va ijtimoiy sharoitlarda biznes turizmning yangi imkoniyatlari va tendensiyalari, masalan, raqamli texnologiyalar va masofadan ishlashning o'rni alohida yoritilgan. Mazkur maqola turizm sohasida faoliyat yuritayotgan izlanuvchilar uchun amaliy tavsiyalarni ham taklif etadi.

Turizm bugungi kunda tez sur'atlar bilan rivojlanayotgan va daromad hajmi bo'yicha yetakchi sohalardan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda turizm jahon eksportida salmoqli ulushga ega bo'lib, butunjahon yalpi ichki mahsulotining 11 foizini tashkil qilmoqda. So'nggi 40 yil davomida boshqa mamlakatlarga tashrif buyuruvchi turistlar soni 20 martaga, turizmdan keladigan daromad esa 60 martaga oshgan va xalqaro turizmdan olinadigan daromad 400 milliard AQSh dollariga yetgan. Xususan, O'zbekiston Respublikasida erishilayotgan muvaffaqiyatlar zaminida iqtisodiyotni liberallashtirishni chuqurlashtirish, mamlakatni modernizatsiyalash va xizmat ko'rsatish sohasining yetakchi tarmoqlaridan biri bo'lgan turizmni barqaror rivojlantirish yotadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Biznes turizmi zamonaviy global iqtisodiyotning muhim segmentlaridan biriga aylangan bo'lib, u nafaqat mintaqaviy hamkorlikni kengaytirishga, balki xizmatlar eksportining muhim tarmog'i sifatida iqtisodiy o'sishga ham xizmat qilmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, so'nggi yillarda biznes turizmining tarkibiy tuzilmasi sezilarli darajada o'zgardi. Endilikda bu soha faqat an'anaviy konferensiya va ko'rgazmalar bilan cheklanmay, balki inklyuziv xizmatlar majmuasini, jumladan, tarmoqaro hamkorlik, raqamli integratsiya, sog'liqni saqlash, madaniy xizmatlar va professional rivojlanish bilan chambarchas bog'liq bo'lgan platformalarni o'z ichiga olmoqda.

D. Davidson va R. Cope biznes turizmi rivojida "destinatsiyalar brendlashuvi" muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi. Ularning fikricha, turistik resurslarning raqobatbardoshligini oshirish uchun biznes tashriflarni qabul qiluvchi shaharlar o'z imidjini kuchaytirishi, logistika va infratuzilma sohasida yangiliklar joriy qilishi zarur. Xususan, ular Singapur va Dubay kabi shaharlarda muvaffaqiyatli amalga oshirilgan strategiyalarni tahlil qilib, bu yondashuvlar orqali turizmga jalb etilgan investitsiyalar hajmi ham ortganini qayd etadi.

J. Swarbrooke o'zining xizmatlar marketingi bo'yicha tadqiqotlarida biznes turizmini MICE (Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions) konsepsiyasi doirasida tahlil qilib, bu model asosida xizmatlar diversifikatsiyasi, ya'ni turlar va xizmatlarning ixtisoslashuvi biznes mijozlar ehtiyojlariga moslashtirilishini tavsiya qiladi. Uning fikricha, xizmat ko'rsatish sifati va innovatsion yondashuvlar turizm sanoatida raqobatbardoshlikning asosiy ko'rsatkichiga aylangan.

A. Morrison esa o'z tadqiqotida biznes turizmining regional iqtisodiyotlarga ta'sirini tahlil qilgan. U jahon tajribasi asosida shuni asoslaydiki, biznes turizmi turar joy sektori, restoranlar, transport va texnik xizmat ko'rsatish kabi ko'plab tarmoqlarni jonlantiradi. Ayniqsa, u yuqori darajadagi anjumanlar va ko'rgazmalar orqali kichik va o'rta biznes subyektlarining integratsiyasini ta'minlovchi omil sifatida baholaydi.

Shuningdek, OECD (Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti) tomonidan e'lon qilingan hisobotda biznes turizmi COVID-19 pandemiyasidan so'ng qayta tiklanish davrida yangi imkoniyatlar bilan yuzlashgani, ayniqsa raqamli xizmatlar va gibrad tadbirlar orqali ko'lamining kengaygani ta'kidlanadi. Raqamli vositalar yordamida xalqaro biznes aloqalarni davom ettirish imkoniyati yaratilgani, shu bilan birga sammit va forumlarda ishtirok etish imkoniyatlari kengaygani aytiladi.

Shu tariqa, mavjud tadqiqotlar asosida biznes turizmining hozirgi rivojlanish tendensiyasi innovatsiyalar, infratuzilma, destinatsiya strategiyasi va xizmatlar sifati kabi muhim omillar bilan bog'liq ekanini aniqlanmoqda. Ushbu yo'nalishda barqaror yondashuvlar, xususan davlat-xususiy sheriklik, raqamlashtirish va xalqaro standartlarga mos xizmatlar ko'rsatish orqali soha salohiyatidan to'laonli foydalanish mumkin.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda ma'lumotlar yig'ish uchun ikkilamchi manbalar tahlili qo'llanildi, jumladan, ilmiy maqolalar, xalqaro tashkilotlar hisobotlari va soha bo'yicha statistik bazalardan foydalanildi. Olingan ma'lumotlar kontent tahlili usuli orqali tizimlashtirilib, biznes turizmining rivojlanish tendensiyalari mavzular kesimida tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Turizm – bu shaxsning dam olish, sog'lomlashtirish yoki yangi bilimlarga ega bo'lish (masalan, tarixiy, diniy, madaniy-ma'rifiy ma'lumotlarni o'rganish, tajriba orttirish yoki shaxsiy qiziqishlar) maqsadida doimiy yashash joyidan bir yildan ko'p bo'lmagan muddatga chiqib ketishidir. Biznes turizm esa nafaqat sayohat qilish, balki kasbiy o'sish, yangi imkoniyatlar yaratish va kompaniya uchun foydali hamkorliklarni o'rnatish imkonini beruvchi muhim strategik vositadir. U kompaniyalar va tashkilotlar xodimlari uchun professional hamda korporativ maqsadlarda amalga oshiriladigan safar bo'lib, malaka oshirish bilan birga, sayohat qilish imkoniyatini ham taqdim etadi. Bu tur turizm sanoatida muhim o'rin egallaydi va kompaniyalar uchun strategik ahamiyatga ega hisoblanadi¹.

Bugungi kunda biznes turizmi global iqtisodiyotning ajralmas qismiga aylangan va turli mamlakatlarda jadal rivojlanmoqda. Tashkilot va kompaniyalar xodimlarini professional maqsadlar asosida boshqa shaharlar yoki mamlakatlarga yuborish orqali nafaqat ishbilarmonlik aloqalari kengaymoqda, balki iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy sohalarda ham o'zgarishlar yuz bermoqda. Biznes turizmi iqtisodiy foyda keltiribgina qolmay, yangi ish o'rinlarining yaratilishi va sohadagi raqobat muhitining yaxshilanishiga ham xizmat qiladi. Mazkur maqolada biznes turizmining iqtisodiy va ijtimoiy ta'siri chuqur tahlil qilinadi. Uning asosiy komponentlari va sanoatga qo'shgan hissasi yoritiladi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar va masofadan ishlashning biznes turizm

¹ Бектурдиев, Ж. К. Туризмни мamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishdagi o'rni / Ж. К. Бектурдиев. – Текст: непосредственный// Молодой ученый. – 2016. – №12(116). – С.Т.4.40-42. – URL: <https://moluch.ru/archive/116/32164/> (дата обращения: 31.03.2025).

sohasidagi roli hamda yangi tendensiyalari ko'rib chiqiladi. Maqola biznes turizmining bugungi holatini tahlil qilish asosida uning kelajakdagi rivojlanish yo'nalishlarini aniqlashga va ushbu yo'nalishda faoliyat yuritayotgan mutaxassislarga foydali yo'l-yo'riqlarni taklif etishga xizmat qiladi.

Biznes turizm hozirda iqtisodiyotda muhim o'rin egallab, turizm sanoatining ajralmas tarmog'iga aylangan. Soha rivojlanishi nafaqat tashkilotlar va korxonalar uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda, balki butun iqtisodiy tizimga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatmoqda. Ushbu bo'limda biznes turizmining asosiy tarkibiy qismlari, uning iqtisodiy va ijtimoiy ta'siri, shuningdek, raqamli texnologiyalar hamda uzoq masofali ishlashning biznes turizmga ta'siri keng qamrovda ochib beriladi. Biznes turizmi, asosan, ikki turdagi sayohatlarni qamrab oladi: tashriflar va konferensiyalar. Tashriflar, odatda, korporativ muloqot, hamkorlik o'rnatish va yangi biznes imkoniyatlarini shakllantirishga yo'naltirilgan. Kompaniyalar o'z xodimlarini boshqa hududlarga yuborib, ularni yangi bozorlar va hamkorlar bilan tanishtiradi. Konferensiyalar esa ilg'or bilimlarni almashish, yangi texnologiyalarni o'rganish va professional tarmoqni kengaytirish imkonini yaratadi. Shuningdek, seminarlar, treninglar va taqdimotlar ham biznes turizmining muhim shakllari qatoriga kiradi.

Biznes turizmining iqtisodiy ahamiyati beqiyosdir. Birinchidan, biznes turizmi mehmonxona va transport sanoatiga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatadi. Har bir biznes sayohati mehmonxonalarda yashash, restoranlar va transport xizmatlaridan foydalanishni talab qiladi. Buning natijasida mahalliy iqtisodiyotda yangi ish o'rinlari yaratiladi va turistik infratuzilma rivojlanadi. Masalan, yirik shaharlardan Dubay, Singapur va Nyu-Yorkda biznes turizmining rivojlanishi mehmonxona tarmoqlarining o'sishiga va yangi biznes imkoniyatlarining yaratilishiga xizmat qilgan². Dubayda 2019-yilda biznes turizmi orqali 5,5 milliard AQSh dollari miqdorida daromad olingan bo'lib, bu mehnat bozorida yangi imkoniyatlar yaratgan. Singapurda o'tkazilgan tadqiqotlar esa har bir biznes tashrifi mehmonxona va transport sohasiga o'rtacha 1,2 million AQSh dollari daromad keltirayotganini ko'rsatmoqda³.

Biznes sayohatlari ko'pincha samolyot, poyezd, avtobus va boshqa transport vositalari orqali amalga oshiriladi. Har bir safar transport tarmoqlariga yangi yo'lovchilarni jalb etib, ularning daromad manbaini kengaytiradi. Ayniqsa, avia- va temiryo'l transporti uchun bu juda muhim. Kompaniyalar xizmat safarlarini tashkil etishda ko'plab transport xizmatlaridan foydalanib, transport sanoatining samaradorligiga hissa qo'shadi. Masalan, 2019-yilda Dubayda biznes turizmi xalqaro aviakompaniyalarga qo'shimcha daromadlar keltirgan. Yevropa va Osiyo o'rtasida o'tkazilgan biznes konferensiyalar tufayli reyslar sonining ortishi natijasida aviakompaniyalar o'z xizmatlarini kengaytirishga majbur bo'lgan⁴.

Ikkinchidan, biznes turizmi raqobatbardoshlikni oshiradi. Kompaniyalar o'rtasida yangi hamkorlik imkoniyatlari paydo bo'ladi, bu esa iqtisodiy samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. Tashkilotlar o'z strategik rejalarini amalga oshirishda, yangi bozorlarni o'rganishda va innovatsiyalarni joriy etishda biznes safarlaridan faol foydalanadilar.

Biznes turizmi ijtimoiy va madaniy nuqtayi nazardan ham muhim ahamiyatga ega. Sayohatlar davomida turli madaniyatlar, urf-odatlar bilan tanishish xalqlar o'rtasida o'zaro tushunishni oshiradi. Bu ayniqsa, ko'p millatli korporatsiyalar va xalqaro tarmoqlarda faoliyat yurituvchi tashkilotlar uchun muhimdir. Xalqaro konferensiyalar va biznes seminarlar ishtirokchilarga tajriba almashish, yangi g'oyalar va innovatsiyalar yaratish imkonini beradi.

Bundan tashqari, biznes turizmi turli ijtimoiy qatlamlar o'rtasidagi aloqalarni kuchaytiradi. Odamlar bir maqsad yo'lida birlashgani tufayli jamoaviy ishchanlik va kooperatsiya rivojlanadi, bu esa umumiy taraqqiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

So'nggi yillarda raqamli texnologiyalarning biznes turizmiga ta'siri sezilarli darajada oshdi. Ayniqsa, COVID-19 pandemiyasi davrida, video-konferensiyalar, onlayn uchrashuvlar va masofadan ishlash imkoniyatlari biznes safarlarining an'anaviy shaklini o'zgartirdi. Masofaviy ishlash, virtual yig'ilishlar o'tkazish va onlayn muloqot texnologiyalari biznes uchun qulay, tejamkor va samarali vositalarga aylandi.

Masalan, Zoom va Microsoft Teams kabi platformalar yordamida kompaniyalar xodimlarini masofadan ishlashga o'tkazdi, bu esa xizmat safarlari sonining kamayishi va xarajatlarning qisqarishiga olib keldi. Biroq, strategik qarorlar qabul qilish va uzoq muddatli hamkorliklarni o'rnatishda yuzma-yuz muloqotning ahamiyati hanuz yuqori bo'lib qolmoqda.

Biznes turizmining samarali rivoji uchun quyidagi amaliy tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

- Texnologiyalardan keng foydalanish: Kompaniyalar videokonferensiyalar va onlayn uchrashuvlar orqali vaqt va xarajatni tejash imkoniyatiga ega. Shuningdek, raqamli vositalar yordamida masofaviy ish uslublarini qo'llab-quvvatlash, xizmat safarlariga bo'lgan ehtiyojni kamaytiradi.

- Barqaror turizmga e'tibor qaratish: Biznes turizmi ekologik jihatdan barqaror bo'lishi zarur. Yashil mehmonxonalar, energiya tejamkor transport vositalari va ekologik toza texnologiyalardan foydalanish orqali atrof-muhitga ta'sir kamaytiriladi.

² Dubai Department of Tourism and Commerce Marketing, 2020

³ Singapore Tourism Board, 2021

⁴ UNWTO. (2022). Tourism Trends and Statistics: Business Travel in Emerging Markets.

– Mahalliy iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlash: Biznes turizmi orqali mahalliy tadbirkorlik va xizmat ko'rsatish tarmoqlarining rivojlanishi ta'minlanadi. Mahalliy mehmonxona va transport kompaniyalarining faoliyatini rag'batlantirish ularning raqobatbardoshligini oshiradi.

Masalan, O'zbekiston Respublikasida ham biznes turizmni rivojlantirish bo'yicha qator ishlar olib borilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoniga ko'ra: 2025-yil 1-yanvardan boshlab, kamida 100 nafar xorijiy ishtirokchisi bo'lgan va kamida uch kun davom etadigan biznes tadbirlarni O'zbekiston hududida tashkil etgan tadbirkorlik subyektlari, 2028-yil 1-yanvargacha ushbu tadbirlardan olingan daromad bo'yicha foyda solig'ini 50 foizga kamaytirilgan stavkada to'laydi⁵.

Umuman olganda, statistik ma'lumotlarga ko'ra, bir turist boshqa davlatga qilgan sayohati davomida o'rtacha 305 AQSh dollari miqdorida mablag' sarflaydi. Bu esa sayyoh tashrif buyurgan davlat budjeti uchun daromad manbai bo'lib xizmat qiladi, xususan, chiqish ruxsatnomalari va boshqa hujjatlarni rasmiylashtirishda ham qo'shimcha foyda keltiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Biznes turizmi bugungi kunda iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishning ajralmas qismiga aylangan. Mazkur soha turizm hamda korporativ sektorni birlashtirib, kompaniyalar va tashkilotlar o'rtasida yangi hamkorliklar va innovatsiyalarni rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Turizmning ushbu yo'nalishi global miqyosda yirik iqtisodiy tarmoqlarni qo'llab-quvvatlash bilan birga, yangi ish o'rinlarini yaratish va mahalliy infratuzilmani yaxshilash imkoniyatlarini taqdim etadi.

Texnologiyalarning rivojlanishi, ayniqsa video-konferensiyalar va masofaviy ishlashning keng tarqalishi, biznes turizmining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Bu, o'z navbatida, xarajatlarni kamaytirish va vaqtni tejash imkonini bermoqda. Shu bilan birga, global biznes tarmog'ining integratsiyasi va xalqaro hamkorlikni mustahkamlashda yuzma-yuz muloqotlarning ahamiyati hanuz saqlanib qolayotgani ayon bo'lmoqda.

Ijtimoiy jihatdan, biznes turizmi xalqaro aloqalarni mustahkamlash va madaniyatlararo muloqotga katta hissa qo'shadi. Kompaniyalar o'rtasida amaliy tajriba almashish va yangi bilimlarni o'zlashtirish imkoniyatlari yaratiladi, bu esa o'zgaruvchan global sharoitlarda yanada samarali faoliyat yuritishga yordam beradi.

Biznes turizmiga oid amaliy tavsiyalar ekologik barqarorlikni e'tiborga olgan holda ishlab chiqilishi zarur. Bu yo'nalishda texnologiyalardan kengroq foydalanish hamda mahalliy iqtisodiyotga ustuvorlik berish orqali biznes turizmining ijobiy ta'sirini kuchaytirish mumkin.

Shuningdek, kelajakda biznes turizmi sohasining rivojlanishi global iqtisodiyotdagi o'zgarishlarga moslashish, yangi texnologiyalarni joriy etish va ijtimoiy integratsiya jarayonlarini qo'llab-quvvatlash orqali o'zining muhim rolini davom ettiradi. Mazkur soha, shubhasiz, yangi imkoniyatlar va yo'nalishlarni ochib berishda davom etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Gartner, Inc. (2022). The Future of Business Travel: Trends and Insights. Retrieved from <https://www.gartner.com>.
2. World Economic Forum. (2021). The Role of Conferences in the Global Economy. Retrieved from <https://www.weforum.org>.
3. Dubai Department of Tourism and Commerce Marketing. (2020). Dubai Tourism Impact Report. Dubai Tourism Authority.
4. Singapore Tourism Board. (2021). Business Travel in Singapore: Economic Contributions and Opportunities. Singapore Tourism Board.
5. UNWTO. (2022). Tourism Trends and Statistics: Business Travel in Emerging Markets. United Nations World Tourism Organization.
6. OECD. (2020). Globalization and Cultural Exchange: The Role of Business Tourism. Organisation for Economic Co-operation and Development.
7. McKinsey & Company. (2021). The Rise of Virtual Meetings and Remote Work: Analyzing the Shift. McKinsey Insights.
8. Бектурдиев, Ж. К. Turizmni mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishdagi o'rni // Ж. К. Бектурдиев. – Текст: непосредственный // Молодой ученый. – 2016. – № 12 (116). – С. Т.4. 40-42. – URL: <https://moluch.ru/archive/116/32164/> (дата обращения: 31.03.2025).
9. Harvard Business Review. (2020). Virtual Work: The Future of Corporate Travel and Remote Collaboration. Harvard Business Publishing.
10. Accenture. (2022). Digital Transformation in Business Travel: Leveraging Technology for Efficiency. Accenture.
11. UNWTO. (2021). Sustainable Tourism in the 21st Century: Challenges and Opportunities. United Nations World Tourism Organization.
12. World Travel & Tourism Council. (2022). The Economic Impact of Business Travel on Local Economies. WTTC.
13. <https://www.lex.uz/uz/docs/-7031233?ONDATE=23.07.2024>

⁵ <https://www.lex.uz/uz/docs/-7031233?ONDATE=23.07.2024>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>